

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâiyhası ve Bayındırlık, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/556)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-2549, 6/455

21 . II . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek olarak Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16 . I . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibe lâiyhasıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun tasarısına ait esbabı mucibe lâiyhasıdır

Su işleri mevzularının gerçekleştirilmesi için 1937 - 1948 yılları arasında :

3132 sayılı Kanunla	31 milyon lira
4100 » »	50 » »
4649 » »	40 » »
5259 » »	165 » »

olmak üzere ceman (286 milyon) lira tahsis edilmiştir.

1948 senesinde kabul edilen 5259 sayılı Kanunla sarfına mezuniyet verilen son (165 milyon) liralık tahsisatın 1958 senesine kadar, on sene zarfında, taahhüde bağlanması nazara alınmakla senede ortalama olarak (16,5 milyon) liranın sarfı derpiş edilmiş ise de programlarda umumiyetle bu miktarın tecavüz edilmesi ve bilhassa 1951, 1952 yılları programlarında münferit su konularına yani az masrafla çok verim ve çabuk netice alınan ve yurdun her tarafına serpiştirilmiş olup mahallî birer ıstırap kaynağı teşkil eden küçük ve müstakil su mevzularına geniş ölçüde yer verilmiş olması dolayısıyla 165 milyon liranın büyük bir kısmı taahhüde bağlanmış ve bugün vekâletin ancak (27.6) milyon lira kadar bir sarf yetkisi kalmıştır.

1949, 1950, 1951 ve 1952 yılları su işleri programlarıyla yukarıda zikredilen muhtelif tahsisatlarla hedef tutulan su konuları hemen hemen tahakkuk ettirilmiş veya taahhüde bağlanmak suretiyle tahakkuk ettirilmeleri yoluna girilmiştir.

Bugünkü şartlar :

Su işlerinin Devletçe ele alındığı 1937 senesine kıyasla bugün yurdun su konuları hakkındaki etüdlerimiz çok tekemmül etmiş bulunmaktadır.

Gerek o tarihten beri Vekâlet teşkilâtı tarafından yapılan etüdler ve su rasatları, gerek büyük havzaların tanınmış firmalara yaptırılan amenajman plânları sayesinde memleketimizdeki su ve sudan enerji üretme mevzuları geniş ölçüde tesbit edilmiş ve bu konuların gerçekleştirilmesi

millî kalkınmamızın ana mesnetlerinden olduğu bütün açıklığıyla müşahede edilmiş bulunmaktadır.

Bugün yurdun her tarafında sulama, kurutma, taşkından koruma ve enerji üretme işlerini münferiden veya müştereken sağlayacak büyük tesisler inşası;

Aynı konulardaki münferit su işlerinin yeni bir görüşle ele alınması;

Şimdiye kadar ihmal edilen yeraltı sularından faydalanma işleri;

Millî ekonomimizin en rantabl mevzuları olarak ön plânda yer almış bulunmaktadır.

Halen bilinmekte olan esaslı su konularının tahakkuku (bir milyar) liranın çok üstünde bir meblâğın sarfını gerektirecek ölçüdedir.

İlk olarak ele alınması derpiş edilen mevzuların tahmini keşif tutarı, mevcut yetki bakiyesi hariç, (350 milyon) liradır.

Bu konuların seçilmesinde bilhassa sulamaya ehemmiyet verilerek 7-8 sene sonra vukuu melhuz olan kurak devreden evvel sulama ihtiyaçlarının karşılanması hedef tutulmuştur.

Umumiyetle su konularına ait etüdlerin gittikçe tekemmül etmekte olması ve yurdun her tarafındaki su işleri sahalarının haritalarının alınmasına tevessül edilmiş bulunması ele alınacak olan mevzuların projelerinin hazırlanabilmesini imkân dâhilinde bulundurmaktadır.

Bu programla hedef tutulan işlerin tahakkuku halinde :

(114 200) hektar arazinin sulanması,

(167 300) hektar arazinin taşkından korunması

(62 900) hektar bataklık arazinin kurutulması, temin edilmiş olacaktır.

Bu programı gerçekleştirmek ve yürütmek için 3132, 4100 4649 ve 5259 sayılı kanunlarla verilen ödeneklere ilâve olmak üzere (350 milyon) liralık bir ödeneğin verilmesine dair ekli kanun tasarısı hazırlanarak sunulmuştur.

Bayındırlık Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No : 1/556

Karar No: 15

22 . IV . 1953

Yüksek Reisliğe

22 . II . 1953 tarihinde komisyonumuza havale edilen, «Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâiyhası», Bayındırlık ve Maliye vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle müzakeresi yapıldı.

Netice : Bundan evvel çıkmış olan 3132, 4100 ve 4649 sayılı kanunlarla verilen yetki ancak kanunda dercedilen muayyen mntıklara sarfedilmesi kesin olarak belirtilmiş, bu suretle meblâğdan muayyan mntıkların istifadesi derpiş edilmiş bulunduğundan bilâhara 1948 yılında çıkarılan ve 165 milyon liralık yetki veren 5259 sayılı Kanunda, yukarda zikredilen kanunlarla belirtilen yerlerle birlikte diğer su işleri şeklinde birinci maddede bir değişiklik yapılmış bu defa komisyonumuza havale edilen ve 350 milyon liralık bir yetki verilmesini istih-

daf eden kanun lâiyhasının 1 nei maddesiyle, 5259 ve 3132, 4100 ve 4649 sayılı kanunlara atıf yapılmakta ve muayyen bölgecilik zihniyeti yeni çıkacak kanunda da derpiş edilmiş bulunmakta olduğu göz önünde tutularak yeni lâiyhanın 1 nei maddesine «Bütün yurda şâmil» cümlesinin ilâvesiyle 1 nei madde, diğer maddelerde Hükümetin teklif ettiği şekilde ittifakla aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Bayındırlık Ko. Reisi

Gazianteb

S. Kuranel

Kastamonu

H. Tosunoęlu

Tunceli

H. Aydın

Ordu

N. Fırat

Urfa

H. Oral

Sözçü

Konya

H. Ölçmen

Rize

M. F. Mete

Urfa

N. Açal

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/556

Karar No. 64

6 . V . 1953

Yüksek Reisliğe

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâiyhası, Bayındırlık ve Maliye Vekâletleri temsilcilerinin de iştirakiyle komisyonumuzca incelendi.

Hükümet lâiyhasının esbabı mucibesinde gösterilen sebepler komisyonumuzca da uygun görülerek lâiyhanın esastan kabulüne ittifakla karar verildi.

Kanunun başlığı aynen kabul edilmiştir.

Birinci maddedeki onanacak kelimesi (Tasdik edilecek) şeklinde değiştirilmiştir. Madde de bahsedilen 3132, 4100 ve 4649 sayılı kanunlarda, verilen tahsisatların sarfedileceği bölgeler belirtilmiş bulunduğundan, yapılacak tesislerin yurdun her tarafına teşmili gayesiyle ve sarf bölgesinin tahdidi mahzurlu görüldüğünden, maddeye (Bütün yurda şâmil) ibaresi konularak tadilen kabul edilmiştir.

2, 3, 4 ve 5 nci maddeler Hükümet teklifindeki gibi aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Reislığe sunulur.

Maliye Ko. Başkanı Sözcü
Rize Siird
İ. Akçal M. D. Süalp

Kâtip
Zonguldak
F. Açüksöz
Amasya
Hâmit Koray
İmzada bulunamadı.

Erzurum
S. Erduman
Kocaeli
L. Tokoğlu

Seyhan
Z. Akçalı

Zonguldak
Rifat Sivişoğlu
İmzada bulunamadı.

Kocaeli
E. Alican
Konya
U. Nafiz Yiğiter
İmzada bulunamadı.
Yozgad
Fuat Nizamoglu
İmzada bulunamadı.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/556

Karar No. 94

5. VI. 1953

Yüksek Reislığe

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek olarak Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 21. II. 1953 tarihli ve 6/455 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası, Bayındırlık ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye ve Bayındırlık vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası; Hükümetin esbabı mucebisinde de tafsilen izah edildiği üzere 1937 - 1948 yılları esnasında muhtelif kanunlarla su işleri programlarının gerçekleştirilmesi maksadıyla tahsis edilmiş bulunan (286) milyon liranın büyük bir kısmının taahhüde bağlanmış olduğu ve esaslı su işlerinin tahakkuku ise bir milyardan fazla bir paranın sarfına müteyakkıf bulunduğu cihetle ilk olarak ele alınması derpiş edilen su işleri için (286) milyon liraya ilâve olarak (350) milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girmesi için Bayındırlık Vekiline salâhiyet verilmesini istihdaf etmektedir.

Bayındırlık Komisyonunca, birinci madde metnine (bütün yurda şâmil) ibaresi ilâve edil-

mek ve Maliye Komisyonunca da (onanan) kelimesi (tasdik olunan) şekilde değiştirilmek suretiyle kabul olunan kanun lâyihası üzerinde cereyan eden müzakerelerden ve Hükümet mümessillerinden gerekli izahat alındıktan sonra maddelerin müzakeresine geçilmiş ve Maliye Komisyonunun tadilen hazırlamış olduğu birinci madde görüşmeye esas tutulmuştur.

Başlanmış olan su işlerinin tamamlanması ve bir milyarlık programa dâhil işlerden daha fazla bir kısım için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilebilmesi için Hükümetçe teklif olunan (350) milyon liralık salâhiyetin, sarf müddeti 1960 senesine kadar temdit edilmek suretiyle (500) milyon liraya çıkarılması ancak, inşaat programı gibi mütaakıp seneler bütçelerine konulması lâzımgelcek tahsisata mütaallik bulunan malî programın da İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilmesi komisyonumuzca uygun görülmüş ve birinci madde bu esasa göre yeniden tesbit ve kabul edilmiştir.

Bayındırlık Komisyonunca birinci madde metnine iâve edilmiş bulunan (Bütün yurda şâmil) ibaresi üzerinde yapılan görüşmeler ve Bayındırlık Vekâleti mümessillerinden alınan izahat sonunda kabul edilmiş bulunan bu salâhiyetin millî ekonomimiz için verimli olacağı, bu

bakımdan ele alınması icabedeceği yapılmış ve yapılacak etüdlerle anlaşılın ve bu hüviyetlerle Hükümetçe tasdik edilecek programda yer alacak olan su işlerine tahsis olunacağı anlaşılmiştir.

2, 3, Hükümetin teklifi veçhile aynen, 4 ve 5 nci maddeleri de şeklen değiştirilmek suretiyle kabul olunan kanun lâlihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Sözcü	Kâtip
Bursa	İstanbul	Sivas
<i>K. Yılmaz</i>	<i>H. Hüsmen</i>	<i>H. İmre</i>

Antalya	Diyarbakır	Diyarbakır
<i>A. Sarioğlu</i>	<i>Y. Azizoglu</i>	<i>M. Ekinci</i>
Elâzığ	İstanbul	İstanbul
<i>Ö. F. Sanaç</i>	<i>E. Adakan</i>	<i>S. Oran</i>
İstanbul	Kastamonu	Kırklareli
<i>F. Sayınler</i>	<i>H. Türe</i>	<i>Ş. Bakay</i>
Kırşehir	Konya	Konya
<i>R. Özdeş</i>	<i>R. Birand</i>	<i>M. Â. Ülgen</i>
Malatya		Mardin
M. S. Eti		R. Erten
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı	
Ordu	Samsun	Seyhan
<i>R. Aksoy</i>	<i>T. İleri</i>	<i>S. Barı</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlarla sarfına mezuniyet verilen 286 milyon liraya ilâve olarak ve yapım programı Hükümetçe onanacak su işlerine sarfolunmak üzere üç yüz elli milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girmeye Bayındırlık Vekili yetkilidir.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek taahhütler dışında 5977 sayılı Kanunla tasdik olunan anlaşmaya tevfikân Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasından temin olunan krediye istinaden 25 200 000 dolâra kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili yetkilidir.

MADDE 3. — 5977 sayılı Kanunla tasdik edilen krediden temin olunacak malzeme ve hizmetlerin bedelleri, taallûk ettiği veya mütaakıp yıl gelir bütçelerine gelir ve karşılığı Bayındırlık Vekâleti bütçelerinin sonunda açılacak hususi bir fasla tahsisat ve masraf kaydolunur.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Başvekil Devlet Vekili
A. Menderes *M. Alakant*

Adalet Vekili Millî Savunma Vekili
O. Ş. Çiçekdağ *S. Kurtbek*

İçişleri Vekili Dışişleri Vekili
E. Menderes

Maliye Vekili Millî Eğitim Vekili
H. Polatkan *T. İleri*

Bayındırlık Vekili Eko. ve Ticaret Vekili
K. Zeytinoglu *E. Güreli*

Sa. ve So. Y. Vekili G. ve Tekel Vekili
Dr. E. H. Üstündağ

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yeniden yapılacak işler için, gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâyihasının 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlarla sarfına mezuniyet verilen 286 milyon liraya ilâve olarak ve yapım programı Hükümetçe onanacak, bütün yurda şâmil su işlerine sarfolunmak üzere 350 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girmeye Bayındırlık Vekili yetkilidir.»

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlarla sarfına mezuniyet verilen 286 milyon liraya ilâve olarak ve yapım programı Hükümetçe tasdik edilecek bütün yurda şâmil su işlerine sarfolunmak üzere üç yüz elli milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girmeye Bayındırlık Vekili yetkilidir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yeniden yapılacak su işleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişilmesine mezuniyet verilmesi hakkındaki 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlara ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 3132, 4100, 4649 ve 5259 sayılı kanunlarla sarfına mezuniyet verilen (286) milyon liraya ilâve olarak yapım ve malî programı Hükümetçe tasdik edilecek bütün yurda şâmil su işlerine sarfolunmak üzere (500) milyon liraya ve 1960 senesine kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girmeye Bayındırlık Vekili yetkilidir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinde mer'iyete girer.

MADDE 5. — Bu kanunun hüümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Hü.

Tarım Vekili
N. Ökmen
Çalışma Vekili
S. Ağaoğlu

Ulaştırma Vekili
Y. Üresin
İşletmeler Vekili ve
Güm. ve T. V. V.
S. Yırcalı